

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 542/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Dudíťa a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti príkazom Špecializovaného trestného súdu č. k. BB-ŠTS-V-44-1/17-Ntt-29 z 18. januára 2017 a č. k. BB-ŠTS-V-45-1/17-Ntt-30 z 18. januára 2017 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 16. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 21 ods. 1 a 3, čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) príkazmi Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“) č. k. BB-ŠTS-V-44-1/17-Ntt-29 z 18. januára 2017 a č. k. BB-ŠTS-V-45-1/17-Ntt-30 z 18. januára 2017 (ďalej len „napadnuté príkazy“). Navrhuje zrušiť napadnuté príkazy a prikázať špecializovanému súdu, aby zabezpečil zlikvidovanie všetkých záznamov získaných realizáciou napadnutých príkazov, a priznať primerané finančné zadosťučinenie. Zároveň požiadala o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka získala informácie o obsahu a nezákonnosti napadnutých príkazov 18. septembra 2023 od svojho druhu [REDAKOVANÉ]. Na základe príkazov boli tajne sledované priestory motorového vozidla, ktoré sťažovateľka používala spolu so svojím druhom, čo preukazuje čestné vyhlásenie, ako aj vyhotovené zvukové záznamy z motorových vozidiel, teda sledovanie sa jej dotklo, hoci nebola v záujme vyšetrovacích orgánov

ani stranou trestného konania skončeného rozsudkom špecializovaného súdu č. k. BB-4T 36/2018 z 25. septembra 2020 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 To 3/2021 zo 7. júla 2021, teda nemala právo nahliadať do spisu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Napadnuté príkazy vydané podľa § 114 ods. 1, 2 a 3 Trestného poriadku na vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov v automobiloch používaných [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a ďalšími osobami sú nezákonné. Pre nedostatok odôvodnenia sú aj nepreskúmateľné, formálne, bez argumentácie vysvetľujúcej naplnenie zákonných podmienok na ich vydanie, doslovne bol prevzatý obsah návrhu prokuratúry. Vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov vykonával nepríslušný policajný orgán, a to útvar Polície Českej republiky. Napadnuté príkazy boli špecializovaným súdom vydané len *pro forma* k už nasadeným informačno-technickým prostriedkom, nemohli byť vydané na vyhotovovanie záznamov útvarom Polície Českej republiky v čase pohybu automobilov na území Slovenskej republiky. Neboli v nich špecifikované konkrétne informačno-technické prostriedky. Orgány vykonávajúce vyšetrovanie tak mali neobmedzenú mieru voľnej úvahy pri posudzovaní účelnosti a spôsobu monitorovania. Nebol nimi daný súhlas na vstup do obydlia a na účely nainštalovania informačno-technických prostriedkov do automobilov bolo nevyhnutné do nich (ako do iných priestorov) vstúpiť, preto došlo k zásahu do nedotknuteľnosti obydlia.

4. Sťažovateľka namieta viaceré skutočnosti, ktoré podľa nej príkazy neobsahujú (preverovanie užívateľov automobilov a vzťah podozrivých osôb k vlastníkovi, indície o využívaní vozidla podozrivými, posúdenie proporcionality zásahu, možnosti vykonania vyšetrovania menej rušivými prostriedkami, údaje o predchádzajúcom neúčinnom alebo podstatne sťaženom odhaľovaní a dokumentovaní trestnej činnosti). Nedošlo preto k účinnej súdnej kontrole, vyhotovovanie záznamov na základe napadnutých príkazov nepodliehalo nepretržitej a nezávislej súdnej kontrole. Z príkazov nevyplýva, že by špecializovaný súd nariadil orgánom činným v trestnom konaní priebežne podávať správy o vyhodnotení záznamov a že by skúmal ďalšie trvanie dôvodov na vyhotovovanie záznamov. Napriek tomu, že z príkazov vyplýva, že boli vydané len na účely monitorovania komunikácie pri stretnutiach medzi podozrivými, neboli prijaté žiadne opatrenia na zabránenie priestorového odpočúvania nezáujmových osôb. V priestorovom odpočúvaní sa pokračovalo, hoci reálny priebeh nenasvedčoval napĺňaniu predpokladaných dôvodov a otázne je, či bolo vyhotovovanie záznamov na základe napadnutých príkazov predčasne skončené podľa druhej vety § 114 ods. 5 Trestného poriadku a či táto skutočnosť bola bez meškania oznámená sudcovi pre prípravné konanie. Uvedené ustanovenie navyše nie je v súlade s čl. 8 dohovoru. Pri vyhotovovaní záznamov v automobiloch za použitia informačno-technických prostriedkov formou priestorového odposluchu nemohli zistiť a ani nezistili skutočnosti významné pre trestné konanie, preto záznamy musia byť bez meškania zničené. Sťažovateľka sa nemôže domáhať ochrany svojich práv na všeobecnom súde, pretože proti nej nebolo a nie je vedené trestné konanie, v ktorom by mohla vzniesť námietku nezákonnosti priestorového odpočúvania svojej osoby.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou brojí proti príkazom na vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov vydaných v trestnom konaní, ktoré skončilo právoplatným odsúdením druhu sťažovateľky [REDAKOVANÉ].

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom skúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať ju na doplnenie podania, vyhodnotiac ho za obsahovo natoľko zrozumiteľné, že umožňuje realizovať ústavný prieskum. Ústavný súd prioritne preskúmal splnenie podmienky dodržania lehoty podľa § 124 zákona o ústavnom súde.

8. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

9. Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom o ústavnom súde ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene. Ústavný súd opakovane vyslovil, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv (I. ÚS 109/06). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. m. m. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03).

10. Dodržanie lehoty sťažovateľka odôvodnila tvrdením, že informácie o obsahu a nezákonnosti napadnutých príkazov získala od svojho druhu [REDAKOVANÉ] až 18. septembra 2023, keď jej boli ich kópie doručené prostredníctvom pošty. Dovtedy nemala o ich existencii žiadnu vedomosť.

11. Samotné tvrdenie sťažovateľky o subjektívne determinovanom začiatku plynutia zákonnej lehoty na včasné podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutým príkazom špecializovaného súdu (preukazované kópiou doručanky bez možnosti overenia doručovaného obsahu) nie je postačujúce. Keďže sa napadnuté príkazy sťažovateľke nedoručovali ani sa jej ich obsah neoznamoval, z pohľadu včasnej ochrany práv je pre plynutie lehoty rozhodujúce, kedy sa sťažovateľka mohla dozvedieť o existencii a obsahu napadnutých opatrení.

12. Sťažovateľka pritom neberie do úvahy skutočnosť, že hoci sama nebola stranou trestného konania, v ktorom boli vydané napadnuté príkazy, mohla jeho priebeh ovplyvniť a mala v ňom zákonom priznané určité procesné práva. Formálne teda spĺňala predpoklady na to, aby sa mohla stať aj subjektom trestného konania. Významným procesným oprávnením bola možnosť vo vlastnom mene napadnúť rozsudok odvolaním podaným v prospech obžalovaných, ktorá jej vyplývala z § 308 ods. 2 Trestného poriadku ako družke. Toto ustanovenie predpokladá vedomosť vymedzeného okruhu osôb (príbuzní obžalovaného v priamom rade, jeho súrodenci, osvojiteľ, osvojenec, manžel a druh) o trestnom konaní ako takom a o detailoch jeho priebehu, hoci ide o sprostredkovanie cez osobu obžalovaného. U týchto osôb sa vychádza z toho, že z dôvodu osobnej blízkosti k obžalovaným majú osobný záujem na výsledku konania, preto je im okrem iných oprávnení (napr. právo odoprieť výpoveď ako svedok podľa § 130 Trestného poriadku) priznané aj uvedené procesné oprávnenie. Nie je vylúčené, že v prípade realizovania vplyvu na trestné konanie podaním odvolania by takáto osoba nemohla zároveň aj nahliadať do spisu so súhlasom predsedu senátu (§ 69 ods. 1 Trestného poriadku *in fine*).

13. Sťažovateľka neuviedla žiadne skutočnosti, ktoré by mohli spochybníť existenciu jej osobného záujmu na výsledku trestného konania vedeného proti jej druhovi. V ústavnej sťažnosti opisuje iba skutočnosti, ktoré majú svedčiť o dotknutí jej vlastných záujmov, jej súkromnej sféry. Z textu ústavnej sťažnosti je možné vyvodiť, že s [REDAKOVANÉ] bola a je v kontakte. Jednotlivé argumenty sťažovateľky sú v zásade totožné s tými, ktoré [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] uviedli v ich ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutým príkazom (ústavná sťažnosť doručená ústavnému súdu 31. augusta 2021, vedená pod sp. zn. Rvp 1794/2021), a tiež totožné s argumentmi otca obžalovaných [REDAKOVANÉ], ktorého ústavná sťažnosť bola uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 476/2023 z 19. septembra 2023 odmietnutá ako podaná oneskorene.

14. Za týchto okolností považuje ústavný súd tvrdenie sťažovateľky, že o napadnutých príkazoch sa dozvedela 18. septembra 2023, za celkom účelové, ktorého cieľom umelo predĺžiť zákonnú lehotu na podanie ústavnej sťažnosti. Ústavný súd za opísaného stavu nepovažuje za uveriteľnú sťažovateľkou implikovanú skutočnosť, že so svojim druhom [REDAKOVANÉ] nebola v kontakte už skôr a že nemala od neho informácie o priebehu trestného konania. Za rozhodujúce momenty ústavný súd považuje jednak dátum vyhlásenia rozsudku špecializovaného súdu 25. septembra 2020, ako aj uznesenia najvyššieho súdu zo 7. júla 2021 a doručenie písomných vyhotovení týchto rozhodnutí odsúdeným. O obsahu uvedených rozhodnutí sa sťažovateľka mohla dozvedieť skôr ako takmer dva roky po právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku. Ak mohla podať odvolanie proti odsudzujúcemu rozsudku z 25. septembra 2020, je dôvod rozumne predpokladať, že sa dozvedela o napadnutých príkazoch skôr ako až 18. septembra 2023 a mohla proti nim podať aj ústavnú sťažnosť. Inak by vznikla rozporná situácia, keď by odvolanie vo svojom mene v prospech svojho druhu mohla sťažovateľka podať, avšak ústavnú sťažnosť na ochranu svojich vlastných práv by podať nemohla.

15. Za týchto okolností je ústavná sťažnosť smerujúca proti napadnutým príkazom špecializovaného súdu podaná po dvojmesačnej lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú (bod 1 výroku tohto uznesenia).

16. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uplatnenými v ústavnej sťažnosti.

III.1. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

17. V zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže ustanoviť navrhovateľovi právneho zástupcu, ak navrhovateľ o to požiada, ak to odôvodňujú jeho pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015).

18. Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľky nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III tohto uznesenia) je zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015, II. ÚS 193/2020). Keďže nebol splnený jeden z nevyhnutných predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhoviel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu